

Liito-orava-LIFE (LIFE17 NAT/FI/000469)

Hankekohde: Hämeenlahti

Kooste seuraavista toimenpiteistä:

Toimenpide E2 Muu viestintä: Retket, luontopolut ja yleisöseminaarit

Hankekohde: **Hämeenlahti, liito-oravapolku**

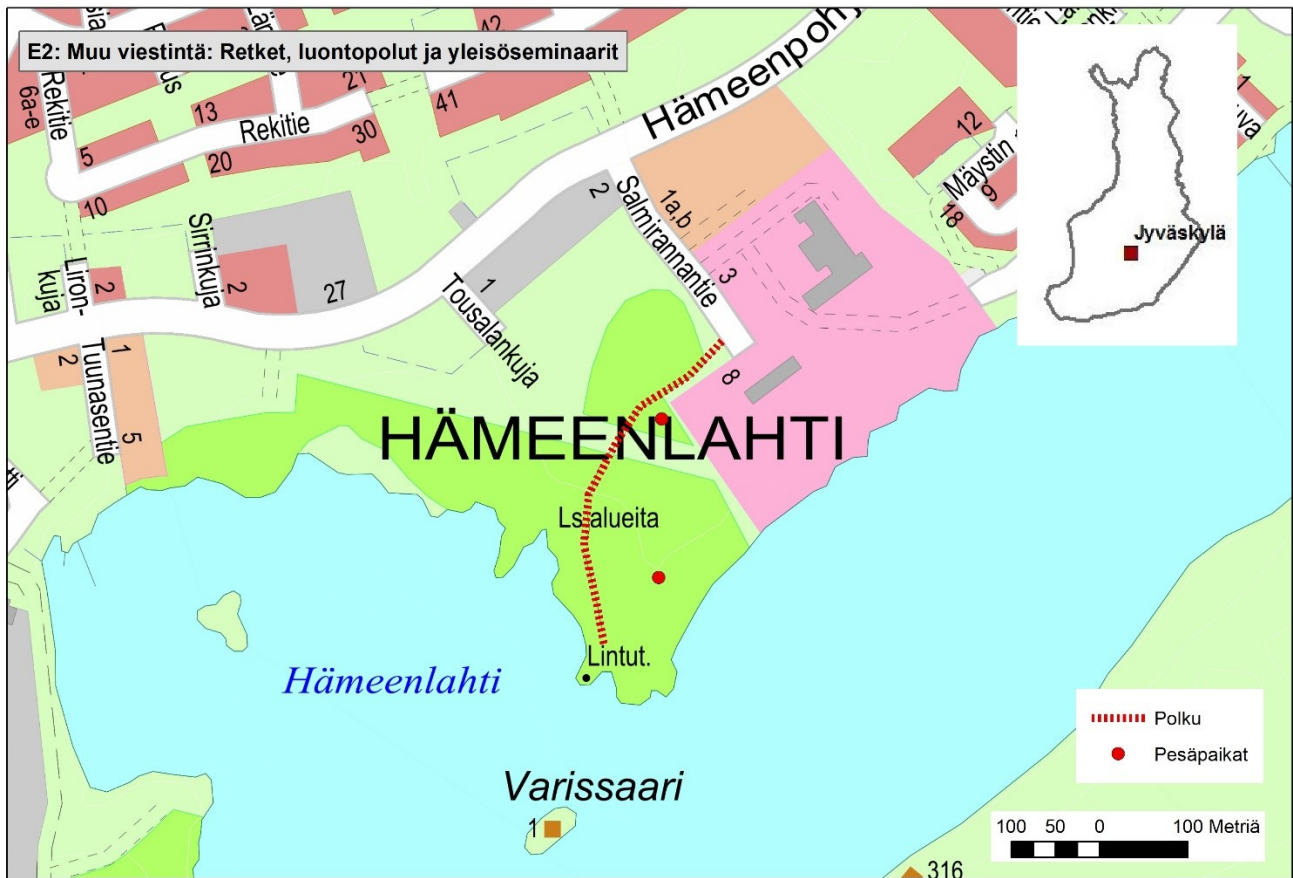
Kunta: **Jyväskylä**

Maa: **Suomi**

Vastuutaho(t): **Jyväskylän kaupunki**

Kohdekartta

Toimenpide E2

Hankekohde sijaitsee Hämeenlahden alueella, Jyväskylässä. Alueelle suunniteltiin liito-oravaa ja sen elinympäristöjä käsittelevä polku. Polku sijoittuu suurimmaksi osaksi Hämeenlahden vuonna 2018 perustetulle luonnonsuojelualueelle (YSA239532). Hämeenlahden alue on linnustollisesti merkittävä alue. Alueella pesii myös liito-orava, jolla on alueella kolopesiä sekä runsaasti lehtipuuravintoa. Polku on toteutettu olemassa olevan reitin varrelle. Polun pituus on n. 400 metriä.

Liito-oravaa esittelevän luontopolun suunnittelu aloitettiin keväällä 2022 infotaulujen paikkojen ja sisältösuunnittelulla. Tätä ennen liito-oravapolun paikkaa oli mietitty myös kahdelle muulle alueelle. Jyväskyläläinen graafinen suunnittelija Jenni Toikkanen teki kuvituksen tauluihin. Alueella on kohdetaulu ja sen lisäksi viisi varsinaista polun infotaulua.

Taulut vietiin maastoon loppuvuodesta 2023. Viimeisenä iso kohdetaulu keväällä 2024. Polun avajaiskävely pidettiin 13.5.2024.

Kohteella olevat taulujen sisältö on seuraava:

Hämeenlahden lintutorni

Olet Hämeenlahden lintutornille vievän polun lähtöpisteessä. Noin 400 metriä pitkä polku on suurelta osin pitkospuiden varaan rakennettu. Pysyttelemällä polulla suojelet maaperää ja kasvillisuutta kulumiselta, etkä tarpeettomasti häiritse alueen lintuja ja eläimiä. Polun päässä olevasta, noin neljä metriä korkeasta, osittain katetusta lintutornista aukeaa näkymä Päijänteelle etelään ja lännen suuntaan.

Kuva: Matti Häikiö

HÄMEENLAHDEN LINTUJA

Polun varrella metsä on lehtipuuvallista ja rehevää. Alueella on runsaasti lahoppua ja erityisesti kevättalvisina aamuina tikkojen rummutusta kuulee yleisesti. Tavallisimman tikkamme, käpytikän ohella alueella viihtyvät pikku-, harmaapää- ja valkoselkätikka sekä palokärki.

Paikallisten lintujen havainnointi on antoisinta hieman ennen jäiden lähtöä, jolloin vesilinnut kerääntyvät sulapaikoille. Lokkien ja tavallisimpien puoliskeltajien, sinisorsan, haapanan ja tavon ohella voi tällöin nähdä jouhi- tai lapasorsia, onnekas jopa heinätävin. Silkkiiukkuja pesii ruovikossa useita pareja, ja kovasti vähentynyt nokikanakin vierailee lahdella silloin tällöin. Rantasipi, taivaanvuohi ja metsäviklo kuuluvat alueen kahlaajalajistoon.

Touko-kesäkuussa metsä raikuu lintujen laulusta. Lehto- ja mustapääkerttu, sirittäjä, peukaloinen ja kultarinta ovat vuosittaisia kesävieraita. Usein kuulee myös satakielen tai voimalinjan kohdalla pensaikossa viihtyvän laulutaiturin, viitakerttusen. Huhti-kesäkuussa voi kuulla ruovikossa kumeasti puhaltavan kaulushaikaran, ja erityisesti alkukesän öinä ja aamuina ruovikosta kuuluu ruokokerttusten taukoamaton säksäytys.

Varsinkin keväisin Hämeenlahden torni soveltuu hyvin myös muutosseurantaan. Erityisesti hanhet, vesilinnut ja kahlaajat seuraavat muuttaessaan vesistöjä, ja Päijänne onkin Keski-Suomen tärkeimpiä muuttoreittejä. Myös petolintuja voi sopivana päivänä nähdä Hämeenlahdella mukavia määriä. Näkyvä muutto on parhaimmillaan maaliskuun lopusta huhtikuun loppupuolelle. Jos tulet paikalle autolla, huomioithan, että kääntöpaikalla pysäköinti on kielletty, ja autot tulee jättää esimerkiksi Salmirannan tien varteen.

Hyviä havaintoja kaikille!

Kuva: Jenni Toikkonen

Lintujen lisäksi Hämeenlahdella asuu liito-orava. Tornille johtavan polun varrella on liito-oravasta kertovia opastauluja. Liito-oravapolku on toteutettu osana Liito-orava LIFE -hanketta.

Jyväskylässä noudatetaan roskattoman retkeilyn periaatteita, eli viethän eväspaperit ja muut roskat mukana. Hyvästä retkeilijästä ei jää luontoon jälkeäkään!

Jyväskylän kaupunki, ympäristönsuojelu

JYVÄSKYLÄ

Liito-orava LIFE (LIFE07 NAT/HO0046/9). Hankkeen rahoittaja Euroopan unionin LIFE-ohjelma. Aineiden sisältö ei välttämättä vastaa Euroopan komission tai CINEA:n näkemyksiä tai niiden sisältöä.

1. Tervetuloa liito-oravapolulle

Hämeenlahden liito-oravapolku kulkee liito-oravan asuttamassa rehevässä rantalehdossa. Polku on varsin lyhyt (n. 400 m) ja suhteellisen helppokulkuinen. Polun varrella on viisi taulua, joissa esitellään liito-oravan elintapoja ja -ympäristöä.

Kuva Jenni Toikkanen

Liito-orava on pääsääntöisesti liikkeellä vain hämärän ja pimeän aikaan, joten sen havaitseminen ei ole erityisen helppoa. Kiima-aikaan maaliskuuhuhtikuun vaihteessa liito-oravat ovat varsin aktiivisesti liikkeellä, ja tarkkaavainen kulkija saattaa nähdä vilauksen iltahämärässä tai jopa päivällä kisailevista liito-oravista.

Liito-orava on pohjoisen havumetsävyöhykkeen laji, jonka levinneisyys ulottuu Suomesta aina Tyynellemerelle saakka. EU:n alueella liito-oravia tavataan vain Suomessa ja Virossa. Suomella onkin kansainvälinen vastuu lajin säilymisestä, ja laji on luonnonsuojelulailla rauhoitettu. Lisäksi liito-orava kuuluu Euroopan unionin luontodirektiivin nojalla tiukasti suojeltuihin lajeihin, joiden lisääntymis- ja levähdyspaikkojen hävittäminen ja heikentäminen on kielletty.

Jyväskylän kaupunki, ympäristönsuojelu

JYVÄSKYLÄ

2. Liito-oravan metsä

Liito-orava suosii elinympäristönään sekametsiä, joissa kasvaa suuria lehtipuita ja kuusia. Hyvä metsä tarjoaa liito-oravalle pesimäpaikkoja, suojaa ja syötävää. Pesänsä liito-orava tekee vanhaan tikankoloon, vanhaan oravan risupesään tai pönttöön.

Hämeenlahden luonnonsuojelualueella on suuria haapoja ja koivuja, joihin tikat ovat tehneet runsaasti koloja. Alueella tavataan käpy-, pikku-, valkoselkä- ja harmaapäätikkoja. Myös palokärki vierailee alueella säännöllisesti. Hyvän kolovalikoiman ohella alueen mittavat ravintovarot houkuttelevat liito-oravaa.

Kuva Jenni Toikkanen

Jyväskylän kaupunki,
ympäristönsuojelu

JYVÄSKYLÄ

Kuva Jenni Toikkanen

3. Kasvinsyöjän menu

Liito-orava syö lähes yksinomaan kasveja ja kasvinosia. Kesäisin sille maistavat lehtipuiden silmut ja erityisesti haavan lehdet. Se syö myös leppien, koivun ja pihlajan lehtiä sekä siemeniä, joskus pihlajanmarjojakin. Kesäyönä on mahdollista kuulla liito-oravan rouskuttavan lehtiä puiden latvuksessa. Talvikaudeksi liito-orava keraa varastoihinsa koivun ja leppän norkkoja. Varastoina toimivat puiden kolot, pesät sekä tiheät oksien välit suurissa kuusissa.

Jyväskylän kaupunki, ympäristönsuojelu

JYVÄSKYLÄ

4. "Siipiorava"

Joillain murrealueilla liito-orava tunnetaan myös siipioravana. Varsinaisia siipiä ei liito-oravalla tietenkään ole, vaan liitämisen apuna toimivat etu- ja takajalkojen välissä sijaitsevat ihopoinmut.

Jos liito-orava pääsee ponnistamaan liitoonsa korkean puun latvuksesta, voi se liittää jopa yli 60 metrin matkan. Kovin leveiden avomaiden yli liito-orava ei siis pääse, ja esimerkiksi moottoritie tai voimalinja voi olla lajille ylittämätön este. Liito-oraville kannattaakin säästää lähekkäin olevia suuria puita kulkureitiksi.

Kuva Jenni Toikkanen

Jyväskylän kaupunki, ympäristönsuojelu

JYVÄSKYLÄ

5. Papanoiden perässä

Miten tiedetään missä liito-oravia elää? Yöaikaan liikkuva, vain harvoin ääntelevä, koloissa elävä ja maassa liikkumista välttävä pieni nisäkäs ei ole helpoimmasta päästä havaittava eläin. Onneksi on kakka! Vaikka liito-oravilla ei ole varsinaista vessaa, ulostavat ne usein samalla paikalla talvivaraston tai pesäpaikan lähetyvillä. Liito-oravan pienet, riisijyvän kokoiset papanat erottuvat puiden tyveltä helposti erityisesti kevättalvella ja keväällä, joskus jopa satojen papanoiden muodostamina kasoina. Talviravintona käytettyjen lepän ja koivun norkkojen sisältämä siitepöly värjää papanat keltaisiksi, ja paras aika liito-oravien ja niiden jätösten etsintään onkin kevät. Kesän vihreys peittää jätökset nopeasti ja kesällä papanat ovat ruskeita ja hajoavatkin nopeasti.

Jyväskylän kaupunki,
ympäristönsuojelu

JYVÄSKYLÄ

Kuva Jenni Toikkanen

Hanke on saanut rahoitusta Euroopan unionin LIFE-ohjelmasta. Aineiston sisältö heijastelee sen tekijöiden näkemyksiä, eikä Euroopan komissio tai CINEA ole vastuussa aineiston sisältämien tietojen käytöstä.

